

PRÆSTATIONSLOEN KAN PÅVIRKE DET PSYKISKE HELBRED - OG FYSIKKEN

af redaktionen

NY FORSKNING
FRA AARHUS BSS*
VISER, AT ANTAL-
LET AF RECEPTER
PÅ MEDICIN MOD
DEPRESSION OG
ANGST TIL MED-
ARBEJDERE STIGER,
NÅR VIRKSOM-
HEDER INDFØRER
EN ELLER ANDEN
FORM FOR PRÆSTA-
TIONSLØN.

* Aarhus BSS er en bred business school ved Aarhus Universitet og en af Europas største business schools og Danmarks største universitære enhed inden for business og samfundsvidenskab med en stor faglig bredde.

De konkurrencebetonede/præstationsafhængige aflønningsformer som for eksempel provisionsløen kan påvirke medarbejderne. Og i mange tilfælde påvirker det medarbejderne negativt i form af øget risiko for depression, stress og angst. Det er resultatet af et nyt, omfattende studie foretaget blandt 1.309 danske virksomheder og deres i alt 318.717 fuldtidsansatte medarbejdere, hvor man i perioden 1996-2006 har sammenholdt data om lønforhold, demografi og medicinske recepter.**

Studiet fokuserer på de virksomheder, som i perioden ændrede aflønningsform til medarbejderne og overgik til præstationsløen, hvor lønnen helt eller delvist afhænger af, hvor meget man som medarbejder har solgt, skabt, udviklet eller på anden måde har præsteret i sit job.

I Danske Tandplejere advarer de juridiske konsulenter mod at basere sin løn på provisionsløen.

"Der er i hvert fald flere ting, som man skal overveje. Provisionsløen er sjældent en god forretning for tandplejeren, og man skal være opmærksom på, at ens løn kan svinge fra måned til måned alt efter omsætningen. Man kan have gode og dårlige indtjeningsperioder, men man har jo stadig sine faste udgifter. Det er de færreste, der kan leve med ikke at vide, hvad der nogenlunde præcist går ind på lønkontoen hver måned," påpeger juridisk konsulent Chamilla Palvad.

Alderens betydning

Undersøgelsen fra Aarhus BSS viser, at især medarbejdere over 50 år er udsatte ved indførelsen af præstationsløen, hvilket ifølge professor Michael S. Dahl, Institut for Virksomhedsledelse på Aarhus BSS, både kan skyldes, at ældre medarbejdere er mindre modtagelige for strukturelle ændringer i jobbet, og at de er mindre jobmobile og dermed har sværere ved at finde andet arbejde. Det er dog ikke helt erfaringen hos juridisk konsulent i Danske Tandplejere, Robert Barrit Sørensen, at det er de modne tandplejere, der har det sværest med provisionsløen. Tværtimod.

"Jeg har talt med nogle enkelte tandplejere, hvor en stor del af lønnen eller hele lønnen var baseret på provision, og hvor det var en aflønningsform, som de trivedes rigtig godt med. Fælles for dem var, at det var erfarne

tandplejere, der havde opnået autoritet og en høj grad af selvstændighed i arbejdet, og hvor samarbejdet med tandlægen var præget af ligeværdighed og et ønske om et stabilt og varigt samarbejde," fortæller Robert Barrit Sørensen, der ikke vil udelukke, at der er nogen, der kan trives med at have en løn, der overvejende eller helt baserer sig på provision.

De unge skal tænke langsigtet

Til gengæld finder begge jurister i Danske Tandplejere det relevant at advare unge og nyuddannede tandplejere mod at lade sig forblænde af udsigten til at kunne arbejde derudaf. Tandplejerfaget involverer mange belastende arbejdsstillinger og gentagelser, og hvis man ikke sørger for pauser og variation i arbejdet, er der risiko for skader i nakke, skuldre og hænder m.v. Ergonomi og en fornuftig arbejdstilrettelæggelse er afgørende for, at man kan trives og holde til faget på den lange bane.

Chamilla Palvad oplever samtidig, at det kan være enormt psykisk belastende for tandplejeren at være styret af tid og at føle sig nødsaget til at gå på kompromis med kvaliteten, og det er der i sagens natur en overhængende fare for, hvis det er omsætningen, der afgør lønnen.

"Netop kvaliteten i arbejdet betyder meget for tandplejerne og udgør samtidig et lovkrav. Det at have tid til patienterne og at kunne gøre sit arbejde godt er også meget vigtigt for arbejdsglæden hos alle de tandplejere, som jeg har været i kontakt med," udtaler Chamilla Palvad.

Også arbejdsgiverne bør ifølge forskerne overveje, om det på den lange bane kan betale sig at indføre præstationsløn.

"Vi ved, at de psykiske lidelser har store omkostninger for såvel medarbejderne personligt som for firmaerne. For ikke at nævne omkostningerne for samfundet som helhed. Vi ved fra anden forskning, at præstationsaflo-ning kan virke positivt, men vores studie viser omvendt, at virksomheders ledere skal være opmærksomme på de mentale konsekvenser, som kan følge med," påpeger professor Michael S. Dahl, Institut for Virksomhedsledelse på Aarhus BSS.

Danske Tandplejeres juridiske konsulenter rådgiver dig om løn og ansættelse. Du er velkommen til at kontakte de juridiske konsulenter forud for en lønforhandling.

** studiet fører evidens for, at der er et signifikant sammenfald mellem indførelsen af præstationsløn og forbruget af antidepressiv medicin blandt medarbejderne, hvilket i øvrigt er i overensstemmelse med tidligere knap så omfattende studier. Blandt de medarbejdere, der oplevede en overgang til præstationsløn, betød det et øget forbrug af medicin mod angst og depression på mellem fire og seks procent i forhold til andre virksomheders medarbejdere. I absolutte tal betyder det godt 2.000 flere patienter med recepter mod angst og depression.

Glem provisionsløn! Få en ordentlig løn aftale!

Det mener tandplejer Fabienne Leth- Petersen. Hun er privatansat og medlem i udvalget for Fag & Profession i Danske Tandplejere. I forrige udgave af Tandplejeren bød hun de nyuddannede tandplejere velkommen på arbejdsmarkedet. Nedenfor kan du genlæse, hvad Fabienne havde at sige om løn, tid og indtjening.

- Glem provisionsløn! Få en ordentlig løn aftale og gør arbejdet ordentligt og brug den tid, det tager.
- Vores fornemmeste opgave er, at patienten får en forståelse af, hvad der foregår i deres mund, og den kommunikation tager tid.
- Sørg for at have rutinerne helt på plads, før du begynder at overveje at sætte tempoet op. Det må aldrig handle om kvantitet, det skal altid handle om kvalitet.
- Lad være med at fokusere på omsætningen – fokuser på at gøre patienten sund og glad.

- Kræv tid nok, eller giv patienten en ny tid, hvis ikke det hele kan nås i et besøg. Der er ingen, der vil og bør betale fuld pris for et halvt stykke arbejde.
- Det er svært at rense optimalt. En god rensing – hvad enten det er en almindelig tandrensning eller en stor pa-behandling – kan ikke gøres hurtigt. Efter 20 år som tandplejer bliver jeg stadig overrasket, og jeg bruger længere tid på mine behandlinger nu end nogensinde før.

